

בשנת 1922 הגיע עליינו שליח מארץ-ישראל הא' הלפרין, הוא בוגר אוניברסיטת ייל, קוטנה באולם גדול ומסר להם, כי הדירקטוריון של הקרן הטיל עליהם לאסוף סכום של 6000 זהובים למען ההקלת הדרישה. ואכן, ההיענות של היהודים הייתה יוצאת מהכלל. הסכום נאוסף במשך ימים ספורים, איש לא חיכה להטפת מוסר ולדידבוען בלבד, איש-איש הביא את תרומתו כנדבת-לבו.

אופייני להלך-הרוח הציוני ששרר בעירנו היא המהטלה לרגל ה-1 באפריל 1925. באותו יום הופיע בעירנו בהרצאה הא' אריה ציטלין ז"ל, שהביא עמו מברק לפיו הוקמה מדינה יהודית

לומניא בין הטעירים החורעים – אחותם של נסוחות "כל-מבר".

יְזֹרְעָלָן) וווען די ביטערע גורה דאמאלאט. און נוור גומזערען, און האבען געטזאַט נאָבן מַהוּרִינְעָן זְרוּבְּנָאָל, ווּרְבָּן בְּפָדוּרְקָעָר-צְהָאנְגָּג, פָּרְלָאָוּשָׁן אַנוֹשָׁר גַּעֲלָמָע וְרַילְעָג אַשְׁעָרְלָאָנָּד, האבען, פָּרָה צְהִילְיָגָע צְבָעָה אַבְּגָּזְעָבָעָן; אָם אַשְׁכָּחָן יְרוּשָׁלָּאִים תְּשֵׁבָת יִסְׁיָּוִן טָרָה האבען טָאָקָע נִימָּכָע עַרְגָּזֶעָטָעָן אָם נִישָׁמָאָל הַאָבָעָן פָּרָה אַנְגָּרָע בְּחָתָה (עַרְגָּזֶעָטָעָן זְרוּרְקָעָז-עַרְגָּזֶעָטָעָן דָּעַם מַיְעָדָן אַזְּרָאָה אַלְפָס גַּעֲלָבָטָעָן פָּאָעָעָדָעָהָרָה): פָּאָה אַבָּעָר אָנוֹ נִישָׁמָאָל גַּעֲלָוָגָעָן אָם אַבָּעָד כְּלוֹס אָהָן גַּעֲבָקָע גַּעֲבָלְבָעָן חַזְקָר בָּסָם צְבָי וְאַל לְחָתָה הַשְׂדוּת הַאָבָעָן אַנְטוּרָע וְרַילְעָק וְכָטָם בְּנָוֹת עַדְין פְּתָנְבָאָה בְּמִשְׁתְּבִשָּׁן אַלְפָהָרְעָכָטָעָן בְּעַפְּעוֹתָל אָנוֹ זְרוּרְקָעָז-עַרְגָּזֶעָטָעָן: הַשְּׁבָעָץ אַתְּבָמָ בְּנָוֹת יְהָשָׁלִּים – אָם תְּקָהָן אַבָּמָזָהָרְדוּ אָתָה הַאָהָבָה אַד שְׁזָהָרָעָן נִישָׁמָאָל גַּעֲזָיְהָלָעָן נִישָׁמָאָל טָאָקָור אָז וַיַּן רָאָם גַּעֲזָיְשָׁע בְּלָהָג – בְּזַי אָם גַּעֲמָטָעָן טָאָמָעָנוּ)

שנערעם אַפְּפָרְזָוְלִיגְ מִיטְ דָּעַרְ בְּרִיְמָשָׁרְ האָרֶןְ צָבָןְ פּוֹרְטָהְןְ

שער ירושלים סופרנאי.

איגון "צעיר-מזרחי" הוקם בשנת 1917, אך מנה מתה-מספר בלבד, שכן עד לזמן ההוא לא הייתה קיימת בעירנו הסתדרות "מזרחי" מאורגנת. רק ייחדים כמו ר' אהרון אלנברג, עסקו בפועלה הציונית. לאחר היווסדו החל האיגון בפועלה נרחבת יותר, כמו הפצת השקל הציוני, התרומות למען הקק"ל וקרן-היסוד. "צעיר המזרחי" היו מיוצגים במשרד העליה, ונציגים היה סגן יו"ר הוועד. אולם עיקר פועלתם הייתה בימי הבחירה לוועד הקהילה בשנת 1930. אז הוקמה חזית משותפת עם הציונים הכלליים ו"המזרחי" זכה בשני מאנדטים. "צעיר-מזרחי" ו"המזרחי" כאחד גלו חלק בכל הפעולות הציבוריות בעירנו ואיגון הצעירים לא יוזם פעולות עצמאיות משלו. בעת עזבי את העיר פעל מאיר לינצ'יצקי מטעם "המזרחי" בוועד הקהילה. הוא נרצח בידי הנאצים יחד עם שאר חברי ועד הקהילה היהודי, משומש שריבו להיות כלי-שרות בידי המרצחים ולמלא את פקודותיהם האכזריות והרעות.

כותב שורות אלה היה נציגה של "המזרחי" — ויחד פעלנו במוסדות הכהילך.

“החולץ”

בשנים הראשונות לעצמאותה של פולין, לאחר מלחמת העולם הראשונה, נסוד בעירנו "החולוץ". בראש הוועד עמדו אז ה"ח"מ מיראנץ, קלינגביל, שטינקוביץ, ש. לנדיי ומלר. ארגנו נקודות הכשרה לקרהת העלייה לארץ-ישראל, רכשנו חלקת אדמה סמוך לבית המרחץ העירוני ולאחר זמן גם בעיירת קונין. לשם יצאו כ-15 בחורים. אחרי הוועידה של החולוץ בשנת 1920, בה נתקבלה החלטה, כי מי שלא יצא להכשרה לא יוכל להיות מועמד לעלייה לארץ-ישראל, החלו רבים עוזבים את התנועה. לנו אושרו שלושה סטיפיקטים ורבים היו המועמדים לעלייה אך אושרו רק: רבינקוביץ ויהודה ברומברג ועוד חבר אחד. ולפתע פרצו מאורעות יפו בשנת 1920 והעלייה נפסקה. הם החליטו בכל זאת לעלות בדרך בלתי-ליגאלית ואחרי נודדים רבים הגיעו לוינה ומשם המשיכו את דרכם לארץ-ישראל.

קרוח-הקיימת לישראל

תחום אחד בו שיתפו כל המפלגות פועלה — היה הקרון הקיים. כולם עשו למען בנפש חפזה ללא חשבונות רבים.

העצמאית. אבל הכמיהה לגאולה, לעצמאות לאומית ומדינית חזקה הייתה מהמציאות. לרגע נישאו כולם על כנפי הדמיון ובבראו את עצם בארץ המשוחררת ! אולם המרצת החזירים למציאות זו את. לרגע שכחו הכל את המציאות ואת התאריך, כי אין זה אלא ה-1 באפריל 1925. אך רבות עוד צפוי היה עם היהודי, עוד הרבה דם ומילוני קורבנות יקריב העם הזה עד שיזכה למדינתו.

בארץ ישראל וחיים וויצמן נבחר כנכשיה, וכשר הבטחון נתמנה ז'אבותינסקי, התלהבות היהודים לא ידעה גבול לשמע הידיעה הזאת. לרגע שכחו הכל את המציאות ואת התאריך, כי אין זה אלא ה-1 באפריל 1925. אך רבות עוד צפוי היה עם היהודי, עוד הרבה